

Dictamen en relació amb la consulta d'un Ajuntament sobre la notificació de la resolució de concessió dels ajuts escolars

Es presenta davant l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades un escrit emès per un ajuntament sobre la notificació de la resolució de concessió dels ajuts escolars i la seva adequació a la normativa de protecció de dades personals.

S'adjunta, a l'escrit de consulta, les bases específiques per a la concessió d'ajuts escolars municipals a alumnes per al curs 2013-2014.

Analitzada la petició i la documentació que l'acompanya, i vist l'informe de l'Assessoria Jurídica, es dictamina el següent:

I

(...)

II

L'Ajuntament manifesta, en el seu escrit de consulta, que en les al·legacions presentades a l'acord del ple municipal en què s'aproven inicialment les bases específiques per a la concessió d'ajuts escolars s'ha considerat que l'article 10 d'aquestes bases, relatiu a la notificació de la resolució del procediment, vulnera el dret a la intimitat i la normativa de protecció de dades.

L'esmentat article estableix, en concret, que *"la resolució dels ajuts es notificarà als interessats (famílies, AMPA, centres educatius i Regidoria d'Ensenyament) en el termini màxim de tres mesos (...)"*.

El motiu a què respon tal previsió és, segons el mateix Ajuntament, que, entre els requisits exigits a les persones interessades en sol·licitar els ajuts escolars, s'ha previst que *"el sol·licitant no podrà tenir deutes pendents de pagament amb els centres escolars on està escolaritzat l'alumne, llevat que per a aquests deutes es tingui concedit per part del propi centre o l'AMPA, l'ajornament, el fraccionament o la seva suspensió"* (article 4.d) de les bases).

Atès l'al·legació presentada, l'Ajuntament sol·licita conèixer el parer de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades al respecte.

III

Tenint en compte els termes en què s'efectua la consulta, es considera convenient fer, d'entrada, una breu consideració pel que fa a la qualificació de persona interessada en un procediment administratiu.

D'acord amb les previsions de l'article 31 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (LRJPAC), només és persona interessada qui té una posició especial respecte a la resolució que s'ha de dictar en el procediment, per la qual en pot resultar beneficiada o perjudicada. És a dir, per tenir la consideració de persona interessada s'ha de ser titular d'un dret o d'un interès legítim, el qual pot resultar afectat per una resolució administrativa.

La mateixa llei estableix que és, precisament, a aquesta persona (o persones) amb la condició d'interessada en un determinat procediment administratiu a qui es notificarà la resolució i els actes administratius que afectin els seus drets i interessos (article 58 LRJPAC).

En aquest cas, en què ens trobem davant d'un procediment administratiu consistent en la concessió per part de l'Ajuntament de diversos ajuts econòmics per als alumnes del seu municipi, la qualificació de persona interessada correspondria a les persones que, d'acord amb les bases reguladores d'aquests ajuts, sol·liciten tals ajuts i que, per tant, poden resultar-ne beneficiàries (articles 11 i 17 de la Llei 38/2003, de 17 de novembre, general de subvencions (LGS)).

D'acord amb l'article 4 de les bases específiques per a la concessió dels ajuts escolars, podran sol·licitar dits ajuts els pares, les mares o els responsables legals de tots aquells alumnes que compleixin els requisits establerts en el mateix precepte.

Per tant, d'acord amb aquestes consideracions, la resolució administrativa en què l'òrgan competent resol la concessió o denegació dels ajuts escolars hauria de notificar-se a aquestes persones (pare, mare o responsable legal de l'alumne) que els han sol·licitat, en ser-ne, precisament, les interessades.

Ara bé, tal i com s'ha apuntat a l'apartat anterior d'aquest dictamen, en aquest cas s'ha previst que dita resolució es notificarà, a banda de les persones sol·licitants, a l'AMPA, als centres educatius i a la Regidoria d'Ensenyament (article 10 de les bases) perquè, segons manifestacions del mateix Ajuntament, s'exigeix al sol·licitant no tenir deutes pendents de pagament amb els centres escolars on està escolaritzat l'alumne o bé que tingui concedit, per a aquests deutes, l'ajornament, el fraccionament o la seva suspensió per part del propi centre o de l'AMPA (article 4.d) de les bases).

Des de la perspectiva del dret a la protecció de dades personals, cal assenyalar que aquesta actuació de l'Ajuntament comportaria, de fet, una revelació de dades personals a una persona diferent de l'interessat (en concret, a l'AMPA i al centre escolar) o, el que és el mateix, una comunicació o cessió de dades (article 3.i) de la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal (LOPD)).

Apuntar, en aquest punt, que l'article 3.e) de la LOPD defineix com interessat o afectat *"la persona física titular de les dades que siguin objecte del tractament"*. Per tant, en el present cas són interessats o afectats els pares, les mares o els responsables legals de tots aquells alumnes que han sol·licitat els ajuts escolars davant l'Ajuntament.

Així mateix, escau assenyalar, pel que fa, en concret, a la notificació de la resolució a la Regidoria d'Ensenyament, que, si bé la comunicació de les dades a un òrgan o servei propi de l'Ajuntament es podria considerar una revelació de dades a tercers diferents de l'interessat i, per tant, una cessió, la comunicació de dades entre diferents unitats administratives o òrgans administratius d'una mateixa administració pública no constitueix pròpiament una cessió en el sentit previst a l'article 3.i) de la LOPD, atès que aquestes unitats o òrgans municipals no constitueixen un tercer, sinó que formen part de la mateixa persona jurídica, l'ajuntament, que és el responsable del tractament.

Ara bé, tot i no considerar-se una cessió de dades, la comunicació d'informació personal en aquest cas s'haurà de realitzar igualment amb ple respecte als principis establerts a la normativa de protecció de dades.

En aquest sentit, convé fer referència, especialment, al principi de finalitat de les dades, segons el qual *"les dades de caràcter personal només es poden recollir per ser*

tractades, així com sotmetre-les a aquest tractament, quan siguin adequades, pertinents i no excessives en relació amb l'àmbit i les finalitats determinades, explícites i legítimes per a les quals s'han obtingut" (article 4.1 LOPD).

En la mesura que, en aquest cas, correspongui a la Regidoria d'Ensenyament de l'Ajuntament dur a terme la tramitació i l'execució d'aquests ajuts, l'accés a informació personal dels sol·licitants es pot considerar adequat a la normativa de protecció de dades.

Dit això, cal examinar si la comunicació o la cessió de dades personals a l'AMPA i al centre escolar per part de l'Ajuntament que es desprèn de la previsió feta en aquest article 10 de les bases s'ajustaria al règim previst, amb caràcter general, a l'article 11 de la LOPD. Aquest examen s'efectua a l'apartat següent d'aquest dictamen.

IV

L'article 11 de la LOPD disposa, com a norma general, que les dades objecte de tractament *"només poden ser comunicades a un tercer per al compliment de finalitats directament relacionades amb les funcions legítimes del cedent i del cessionari amb el consentiment previ de l'interessat"* (apartat 1). Aquesta regla general troba però determinades excepcions entre les quals cal destacar la possibilitat que la comunicació estigui autoritzada en una llei o norma amb rang de llei (apartat 2.a).

Partint de la base que en aquest cas no es compta amb el consentiment de les persones que han sol·licitat els ajuts escolars per comunicar, mitjançant la notificació de la resolució del procediment, les seves dades personals a tercers (AMPA i centre escolar), cal analitzar si existeix una norma amb rang de llei que l'habiliti.

D'entrada, convé assenyalar que, de la normativa aplicable en matèria de subvencions, es desprèn l'existència de determinades informacions personals relatives als beneficiaris dels ajuts que, en la mesura que han de ser públiques, poden ser de coneixement general, i per tant, també podrien ser conegudes per l'AMPA i pel centre escolar de què es tracti.

En concret, l'article 18 de la LGS, relatiu a la publicitat de les subvencions concedides, disposa que:

"1. Los órganos administrativos concedentes publicarán en el diario oficial correspondiente, y en los términos que se fijan reglamentariamente, las subvenciones concedidas con expresión de la convocatoria, el programa y crédito presupuestario al que se imputen, beneficiario, cantidad concedida y finalidad o finalidades de la subvención.

2. Sin perjuicio de lo establecido en el apartado anterior, la publicidad de las subvenciones concedidas por entidades locales de menos de 50.000 habitantes podrá realizarse en el tablón de anuncios. Además, cuando se trate de entidades locales de más de 5.000 habitantes, en el diario oficial correspondiente se publicará un extracto de la resolución por la que se ordena la publicación, indicando los lugares donde se encuentra expuesto su contenido íntegro.

3. No será necesaria la publicación en el diario oficial de la Administración competente la concesión de las subvenciones en los siguientes supuestos:

- a) Cuando las subvenciones públicas tengan asignación nominativa en los presupuestos de las Administraciones, organismos y demás entidades públicas a que se hace referencia en el artículo 3 de esta Ley.*
- b) Cuando su otorgamiento y cuantía, a favor de beneficiario concreto, resulten impuestos en virtud de norma de rango legal.*

- c) *Cuando los importes de las subvenciones concedidas, individualmente consideradas, sean de cuantía inferior a 3.000 euros. En este supuesto, las bases reguladoras deberán prever la utilización de otros procedimientos que, de acuerdo con sus especiales características, cuantía y número, aseguren la publicidad de los beneficiarios de las mismas.*
 - d) *Cuando la publicación de los datos del beneficiario en razón del objeto de la subvención pueda ser contraria al respeto y salvaguarda del honor, la intimidad personal y familiar de las personas físicas en virtud de lo establecido en la Ley Orgánica 1/1982, de 5 de mayo, de protección civil del derecho al honor, a la intimidad personal y familiar y a la propia imagen, y haya sido previsto en su normativa reguladora.*
4. *Los beneficiarios deberán dar la adecuada publicidad del carácter público de la financiación de programas, actividades, inversiones o actuaciones de cualquier tipo que sean objeto de subvención, en los términos reglamentariamente establecidos.”*

Així doncs, l'AMPA i el centre escolar, com qualsevol altre ciutadà, poden tenir coneixement d'aquella informació personal de les persones beneficiàries dels ajuts escolars municipals que, d'acord amb aquest precepte de la LGS, hagi de ser objecte de publicació per part de l'Ajuntament (com ara, el seu nom, cognom i la quantia atorgada).

L'accés o la comunicació d'aquesta informació personal objecte de publicació sense consentiment dels afectats per part de l'Ajuntament a un tercer, per tant, resultaria conforme amb la normativa de protecció de dades personals, atesa l'existència d'habilitació legal al respecte (article 11.2.a) LOPD).

Dit això, cal fer avinent que aquest precepte de la LGS no habilitaria, de fet, la comunicació o la cessió a tercers de la resolució administrativa del procediment de concessió d'ajuts que hagi estat dictada per l'òrgan competent que, com s'ha apuntat, hauria de notificar-se a les persones interessades, és a dir, als sol·licitants dels ajuts (articles 58 LRJPAC i 17.3 LGS). La LGS habilita només l'accés de l'AMPA o del centre escolar –com de qualsevol ciutadà- a la relació de persones beneficiàries i dels ajuts escolars atorgats que ha de ser publicada per l'Ajuntament, però no al text complet de la resolució en el cas que contingui altra informació.

V

Com s'ha vist, la LGS habilita a l'Ajuntament per publicar la relació de persones beneficiàries dels ajuts escolars i, consegüentment, que qualsevol persona pugui tenir-hi accés. Aquesta publicació de dades, que resulta conforme amb l'article 11 de la LOPD, tindria lloc, per tant, un cop finalitzat el procediment de concessió dels ajuts escolars municipals.

Ara bé, d'acord amb l'escrit de consulta, la finalitat perseguida per l'Ajuntament amb la cessió de dades és poder comprovar que el sol·licitant no té deutes pendents de pagament amb els centres escolars on està escolaritzat l'alumne o bé que té concedit per part del propi centre o l'AMPA l'ajornament, el fraccionament o la seva suspensió (article 4.d) de les bases). Per tant, el consistori plantejaria una cessió de dades a l'AMPA i al centre escolar de què es tracti durant la tramitació del procediment de concessió dels ajuts.

Tenint en compte aquesta finalitat, així com la documentació que, d'acord amb l'article 6 de les bases específiques dels ajuts, cal aportar per sol·licitar-los, es considera convenient fer una referència a la figura de la declaració responsable.

D'acord amb l'article 35.1 de la Llei 26/2010, del 3 d'agost, de règim jurídic i de procediment de les administracions públiques de Catalunya (Llei 26/2010), s'entén per declaració responsable *"el document subscrit per la persona interessada en què declara, sota la seva responsabilitat, que compleix els requisits establerts per la normativa vigent per a accedir al reconeixement d'un dret o facultat o per al seu exercici, que disposa de la documentació acreditativa corresponent i que es compromet a mantenir-ne el compliment durant la vigència d'aquest reconeixement o exercici."*

La mateixa llei reconeix, en aquest sentit, la capacitat de l'administració pública competent per verificar la conformitat de les dades que es contenen en la declaració responsable aportada en el marc d'un procediment administratiu (article 35.3).

Per tant, mitjançant l'aportació d'aquesta declaració responsable, l'Ajuntament podria comprovar, abans de resoldre la concessió dels ajuts, si el sol·licitant compleix amb el requisit establert a l'article 4.d) de les bases, això és, que no té deutes pendents de pagament amb els centres escolars on està escolaritzat l'alumne o bé que té concedit l'ajornament, el fraccionament o la seva suspensió.

Dit això, cal fer una consideració en relació amb aquesta actuació de verificació de la informació personal per part de l'Ajuntament, en el sentit que, en la mesura que la seva realització comporta un tractament de dades personals (article 3.d) LOPD), caldrà tenir en compte els principis i obligacions establerts a la normativa de protecció de dades.

Així, convé assenyalar, especialment, que si el resultat de la comprovació és una "verificació negativa" de la informació, en el sentit de passar a considerar com incerta o no suficientment contrastada la informació facilitada pel sol·licitant dels ajuts a la declaració responsable, s'entén que aquesta actuació implica una revelació de dades personals (article 3.i) LOPD) i que, per tant, resulta aplicable el règim previst per a les comunicacions o cessions de dades personals a què s'ha fet referència. És a dir, que per efectuar-la es requereix comptar amb el consentiment de l'afectat (article 11.1 LOPD) o, en el seu defecte, amb la concurrència d'alguna de les excepcions previstes a l'article 11.2 de la LOPD.

En aquest sentit, s'entén que la previsió de l'article 11.2.c) de la LOPD podria donar cobertura suficient a aquesta cessió, atesa l'existència d'una relació jurídica entre el sol·licitant de l'ajut i l'Ajuntament (una relació administrativa), el desenvolupament, el compliment i el control de la qual implicaria necessàriament la connexió (o consulta) amb fitxers de tercers, per la qual cosa no caldrà comptar amb el consentiment dels afectats.

Però, a més, s'entén que aquesta cessió, sense consentiment, estaria també habilitada per una norma amb rang de llei (article 11.2.a) LOPD), en concret, per allò disposat al citat article 35.3 de la Llei 26/2010.

Ara bé, cal tenir en compte que aquesta previsió de la Llei 26/2010 només habilita la cessió quan la comprovació de la veracitat de les dades personals comprèn únicament l'obtenció d'una resposta del tipus "no és cert" o "no consta aquesta informació", sense que es pugui facilitar, en aquest cas, a l'Ajuntament altres dades personals complementàries o diferents a les declarades per l'afectat o altra documentació amb informació personal de què es disposi. Sent així, la comunicació de la informació no requerirà comptar amb el consentiment de l'afectat.

Fora d'aquests supòsits, caldrà observar el règim de cessions i, per tant, s'haurà de comptar amb el consentiment previ del titular de les dades o bé, entre d'altres excepcions, amb una llei que ho habiliti (article 11 LOPD).

Per tant, d'acord amb les consideracions fetes fins ara, si la intenció de l'Ajuntament és comprovar, abans d'atorgar els ajuts escolars, que el sol·licitant no té deutes pendents de pagament amb el centre escolar on està escolaritzat l'alumne o bé que té concedit per part del propi centre o l'AMPA l'ajornament, el fraccionament o la seva suspensió, convindria que li requerís la presentació d'una declaració responsable en aquest sentit.

En qualsevol cas, es recomana informar prèviament a la persona que presenta la declaració responsable, titular de les dades personals, que l'Ajuntament pot dur a terme, precisament, aquestes actuacions de verificació de la informació que hagi aportat a la declaració responsable, per exemple, mitjançant la clàusula informativa que, de conformitat amb el citat article 5.2 de la LOPD, ha de constar en tots aquells formularis o impresos que siguin emprats per recollir dades personals.

D'acord amb les consideracions fetes en aquest dictamen en relació amb la consulta plantejada, es fan les següents,

Conclusions

La comunicació de la resolució del procediment de concessió d'ajuts escolars municipals a terceres persones diferents dels interessats (els sol·licitants d'aquests ajuts) constitueix una cessió de dades que, a manca d'habilitació legal, requereix del seu consentiment.

La presentació d'una declaració responsable per part de la persona que sol·licita l'ajut escolar permetria a l'Ajuntament comprovar, en els termes assenyalats en aquest dictamen, que aquesta persona no té deutes pendents de pagament amb el centre escolar on està escolaritzat l'alumne o bé que té concedit l'ajornament, el fraccionament o la seva suspensió.

Qualsevol ciutadà i, per tant, també una AMPA o un centre escolar, pot accedir a la relació de persones beneficiàries dels ajuts escolars que, d'acord amb la normativa aplicable en matèria de subvencions, hagi de ser objecte de publicació per part de l'Ajuntament (article 11.2.a) LOPD).

L'accés a la informació personal de les persones beneficiàries dels ajuts per part de l'òrgan o servei de l'Ajuntament que hagi de tractar-la per a l'exercici de les competències que té atribuïdes en aquesta matèria resulta adequat a la normativa de protecció de dades.

Barcelona, 9 d'abril de 2013